

เอกสารประกอบคำสอนวิชาสตรีศึกษา

โดย ฉลาดชาย รมิตานนท์
ศูนย์สตรีศึกษา
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จินตนาการทางสังคมวิทยา (The sociological imagination)¹

โดยปกติแล้วกล่าวกันว่าสังคมวิทยาเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ของเราเองกับโครงสร้างสังคมที่เราอาศัยหรือเป็นสมาชิกอยู่ อย่างไรก็ตามเมื่อทศวรรษที่ 1960 ถึง 1970 ในสังคมตะวันตกเช่น อังกฤษ อเมริกา ผู้หญิงเริ่มแสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึกที่สังคมวิทยาไม่ได้สัมพันธ์กับประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของพวกเขา ทั้งนี้เพราะสังคมวิทยาตรวจสอบหรือศึกษาทำความเข้าใจโลกแต่เพียงจากทัศนระมุมมองของผู้ชายเท่านั้น ที่จริงแล้วก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ กล่าวคือบรรดาทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีอยู่ก็ดี ตลอดจนคำอธิบายต่าง ๆ ก็ดีสามารถถูกท้าทายได้ถ้าหากมีการนำเอามิติมุมมองต่าง ๆ ของผู้หญิงเข้าไปพิจารณาด้วย การตระหนักถึงความล้มเหลวของสังคมวิทยาที่ไม่ได้พูดถึงประสบการณ์ของผู้หญิง ตลอดจนความล้มเหลวที่เป็นผลที่ตามมาในการสร้างทฤษฎีอย่างละเอียดนี้เอง ทำให้นักสตรีนิยมต้องตรวจสอบอย่างใกล้ชิดว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ทำไมสังคมวิทยาซึ่งอ้างว่ามีความเป็นกลาง (neutrality) จึงกลายเป็นวิชาที่มีอคติของกระแชายเป็นหลักไป **โดโรธี สมิธ** (1979) เสนอว่าที่เป็นเช่นนั้นเพราะความต้องการและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้หญิงไม่ได้รับการมองว่าเป็นของแท้แต่ขึ้นอยู่กับการต้องการและประสบการณ์ของผู้ชาย ซึ่งได้รับการมองว่าเป็น**พื้นฐานของการผลิตความรู้ที่เป็นของจริง** ผลที่ตามมาคือ ความรู้ทางสังคมวิทยาจึงนำเสนอหรือฉายภาพผู้หญิงเหมือนกับที่ผู้ชายมองเห็น ไม่ใช่ภาพที่ผู้หญิงเห็นตัวเอง นอกจากนั้น สังคมวิทยายังแสดงบทบาทสำคัญในการดำรงรักษาไว้ซึ่งตำแหน่งแห่งที่ที่ถูกครอบงำให้ต่ำกว่าและถูกเอาวัดเอาเปรียบของผู้หญิง ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าในขณะที่สังคมวิทยาอ้างว่านำเสนอความเป็นจริงจากทัศนที่หลุดจากอคติและความไม่เป็นกลางทั้งหลายนั้น แท้ที่จริงแล้ว สิ่งที่สังคมวิทยานำเสนอออกมาคือ ทัศนที่มาจากมิติมุมมองของผู้ชายนั่นเอง

¹ เก็บความจาก Abbot, P. และ Wallace, C., บ.ก., An Introduction to Sociology : Feminist Perspectives, 1997, น.5-8

นักสตรีนิยมได้โต้เถียงมานานแล้วว่า ผู้หญิงถูกอับเปหิ หรือถูกเนรเทศโดยทฤษฎีทางการเมือง โดยสังคมวิทยาและจากภายในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งหลายให้เข้าไปสู่สิ่งที่เรียกว่าบทบาท "ตามธรรมชาติ" (natural role) มากขึ้นทุกที บทบาทที่ว่าเป็นนี้ ถูกผูกติดอยู่กับชีววิทยาของพวกเขา และ "ธรรมชาติ" ในขณะที่สาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งหลายมองผู้ชายในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางวัฒนธรรมของสังคมมากกว่า บุตรสั้น ๆ คือผู้ชายวัฒนธรรม/ผู้หญิงธรรมชาติ (cultured man/natural women) อย่างไรก็ตาม นักสตรีนิยมสายฝรั่งเศส (French feminists) ได้ออกมาได้แย้งการจับขั้วแบบนี้ โดยอธิบายเสียใหม่ว่า ผู้หญิงเป็น "คนอื่น" (the "Other") ซึ่งถูกทำให้เป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับวัฒนธรรม สังคม และผู้ชาย ทั้งนี้ เพื่อที่จะทำให้สิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายที่ว่ามานี้ (วัฒนธรรม สังคม และผู้ชาย) สามารถถูกสร้างขึ้นมานั้นเอง (พูดอีกอย่างหนึ่งคือ ถ้าไม่มีการสร้าง "ผู้หญิง" ให้เป็น "คนอื่น" แล้ว ผู้ชายก็ไม่สามารถสร้าง "ผู้ชาย" และอะไรอื่น ๆ ขึ้นมาได้ - ผู้เรียบเรียง) ด้วยเหตุนี้ ผู้หญิงจึงถูกทำให้มีเพศภาวะ (women are gendered) แต่ผู้ชายไม่ถูกทำให้มีเพศภาวะ หรือมีความเป็นเพศ (แต่เป็น "คน" - ผู้เรียบเรียง) ผู้ชายจึงถูกมองว่าเป็นส่วนของความมีเหตุมีผลแบบสากล กล่าวคือ ผู้ชายเป็นกลุ่มคนที่สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจโลกได้ด้วยมิติมุมมองที่เป็นวิทยาศาสตร์ ส่วนผู้หญิงนั้น เป็นกลุ่มคนที่จำเป็นต้องถูกอธิบาย หรือถูก "นำเข้ามา" สู่อะไรที่มีเหตุมีผลแบบสากล เพราะฉะนั้น เราจะเห็นว่าข้อโต้แย้งหลาย ๆ อย่างที่อ้างว่าต้องมีมิติมุมมองและความเข้าใจพิเศษในการศึกษาผู้หญิงนั้น แท้ที่จริงแล้วมักจะกลับมาสนับสนุนวิธีคิดแบบนี้เอง (ตัวอย่างเช่นการพูดว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ละเอียดอ่อน ฉะนั้น จะเข้าใจผู้หญิงได้ต้องมีทัศนะพิเศษเป็นต้น - ผู้เรียบเรียง) อย่างไรก็ตาม นักสตรีนิยมเห็นว่าการอ้างว่าต้องมีมิติมุมมองพิเศษนี้ มักจะมองว่ามีมิติมุมมองพิเศษที่ว่ามีรากเหง้ามาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะแห่งร่างกายของผู้หญิงบ้าง ประสบการณ์ของความเป็นแม่บ้างและประสบการณ์ของการมีประจำเดือนบ้าง ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ต่างไปจากประสบการณ์ของผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้นักสตรีนิยมบางกลุ่มก็เห็นด้วย คือเห็นว่า ความแตกต่างระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงมีรากเหง้าในด้านความแตกต่างทางชีววิทยาของพัฒนาการด้านร่างกาย แต่นักสตรีนิยมบางกลุ่มก็แย้งว่าความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงเป็น 'สิ่งสร้าง' ทางวัฒนธรรม (cultural construction) สำหรับแอมบอตกับวอลเลซ ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้พวกเขาอยากแย้งว่า การสร้างเพศภาวะ (gendering) เป็นกระบวนการที่หน้าที่การงาน (jobs) กิจกรรมต่าง ๆ และผู้คนถูก 'ทำให้มีเพศ' (sexualized) เหมือน ๆ กับที่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถูกทำให้กลายเป็น 'มีเชื้อชาติ' (racialised) นั้นเอง (เช่น งานดี ๆ มีรายได้สูง ๆ เป็นงานของคนไทย ส่วนงานหนัก งานใช้แรงงานค่าจ้างต่ำเป็นของ "แรงงานพม่า" เป็นต้น - ผู้เรียบเรียง) เพราะฉะนั้นความแตกต่างทางชีววิทยา เช่น สีสัน - เพศ จึงถูกใช้บังหน้าเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกดขี่คนอื่นให้ต่ำกว่าและการขูดรีดความแตกต่างทางชีววิทยาจึงไม่ใช่รากฐานของความแตกต่างดั้งเดิม อนึ่ง กระบวนการที่ว่า

นี่ไม่ใช่กระบวนการที่ตายตัวอยู่กับที่หากเป็นกระบวนการที่แปรผันในทางวัฒนธรรมและสังคม เพราะฉะนั้น ถ้าจะทำความเข้าใจกระบวนการสร้างความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติที่ดี ระหว่างเพศวิถีที่ดีจะต้องใช้การวิเคราะห์แบบสังคมวิทยา แต่ก็จะต้องเป็นสังคมวิทยาที่สามารถตอบคำถามหรือข้อวิพากษ์ต่าง ๆ ของนักสตรีนิยมได้ด้วย คำถามเหล่านั้น ปรากฏในข้อวิพากษ์ต่าง ๆ ดังนี้

ข้อวิพากษ์ต่าง ๆ ของนักสตรีนิยมต่อสังคมวิทยาแบบเดิม

นักสตรีนิยมได้รวบรวมข้อวิพากษ์สังคมวิทยากระแสเดิมหรือกระแสชายเป็นหลัก (malestream) ไว้จำนวนหนึ่ง อาทิเช่น

1. สังคมวิทยาเท่าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มากแล้วเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยผู้ชาย และโดยนัยเช่นนั้นจึงหมายความว่าเป็นการศึกษาวิจัยที่ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อผู้ชาย
2. บรรดาข้อค้นพบจากการวิจัยที่มาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ชายทั้งหมดถูกนำมาสร้างเป็นคำอธิบายทั่วไป เพื่อใช้อธิบายประชากรทั้งหมด
3. พื้นที่ต่าง ๆ (areas) และประเด็น (issues) ต่าง ๆ ที่เป็นความห่วงใยของผู้หญิงมักถูกมองข้ามอยู่เสมอ หรือไม่ก็ถูกมองว่าไม่สำคัญ
4. เมื่อใดที่มีการรวมเอาผู้หญิงเข้าไปในการวิจัย ผู้หญิงก็จะถูกนำเสนอในวิถีทางที่บิดเบือน ผิดเพี้ยน (distorted) และเพศนิยม (sexist)
5. เพศและเพศสภาวะ มักไม่ค่อยถูกมองว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญและสามารถนำไปอธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้
6. เมื่อไรที่เพศและเพศสภาวะถูกรวมเข้าไปในการวิจัยในฐานะตัวแปร ก็มักจะเป็นลักษณะบวกหรือ 'แปะ' เข้าไป โดยมองข้ามข้อเท็จจริงว่าทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้อธิบาย (หรือเป็นหลักในการวิจัยนั้น ๆ) มักเป็นทฤษฎีที่ให้ความชอบธรรมต่อการกดขี่และขูดรีดผู้หญิง

กล่าวโดยสรุปในทัศนะของนักสังคมวิทยาสตรีนิยมสังคมวิทยาแบบเดิม ๆ นั้นอย่างดีที่สุดก็มีลักษณะมืดบอดหรือมองไม่เห็นมิติทางเพศ (sex-blind) แต่ถ้าจะมองในแง่ร้ายหน่อยก็มีลักษณะเพศ(ชาย)นิยม (sexist) ไปเลย หมายความว่าอย่างที่สังคมวิทยายอมรับได้ ก็เพียงแค่มองยอมรับว่า ตำแหน่งแห่งที่เชิงโครงสร้างของผู้หญิงในสังคม ตลอดจนผลพวงต่าง ๆ ที่ตามมาไม่เหมือนกับของผู้ชายเท่านั้นเอง ดังนั้น เพศจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเพียงตัวแปรหนึ่งของคำอธิบาย แต่ถ้ามองในแง่ร้ายแล้วก็อาจสรุปได้ว่าในสังคมวิทยานั้น ประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้หญิงถูกตั้งใจมองข้ามหรือไม่ก็ถูกบิดเบือน และที่หนักหนาไปกว่านั้นคือ วิถีทางต่าง ๆ ที่ผู้ชายครอบงำและกดขี่ผู้หญิงถ้าไม่ถูกมองข้ามก็ถูกมองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติไปเลย

แอนน์ โอคลีย์ (Ann Oakley 1982) เคยแนะนำไว้ว่ามีคำอธิบายอยู่สามชุดว่าทำไมจึงมีเพศนิยม (sexism) อยู่ในสังคมวิทยา ที่มีเพราะว่า :

1. สังคมวิทยามีอคติมาตั้งแต่เริ่มต้น
2. สังคมวิทยาส่วนใหญ่แล้วเป็นวิชาชีพของผู้ชาย
3. สิ่ง que เรียกว่า 'อุดมการณ์แห่งเพศภาวะ' มีผลทำให้โลกนี้ถูกสร้างขึ้นในวิถีทางต่าง ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ และอุดมการณ์แห่งเพศภาวะนี้ เข้าไปมีอิทธิพลต่อสมมติฐานต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการอธิบายความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงว่าสามารถทำได้
อย่างไรอีกด้วย

(กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือในข้อที่สามนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของอุดมการณ์หรือความคิดที่ด้วยเพศภาวะที่ส่งอิทธิพลต่อการสร้างคำอธิบายความแตกต่างระหว่างผู้ชายผู้หญิงนั่นเอง—ผู้เรียบเรียง)

อันนี้เป็นเรื่องที่ได้เห็นได้ชัดแล้วว่าตัวประกอบทั้งสามนี้มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกล่าวคือสมมติฐานต่าง ๆ ที่มีลักษณะเอนเอียงไปทางเพศชาย ถูกสร้างขึ้นในวิชาสังคมวิทยาตั้งแต่จุดกำเนิดของวิชานี้ และสมมติฐานเหล่านี้ยังคงฝังแน่นอยู่ในระดับฐานรากของทฤษฎีและการวิจัยทางสังคมวิทยา สังคมวิทยาในฐานะที่เป็นสาขาวิชาถูกพัฒนาขึ้นมาในคริสต์ศตวรรษที่สิบเก้า และนักสังคมวิทยาในยุคนั้นพยายามทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้น ความพยายามนี้ ปรากฏออกมาเป็นทฤษฎีเสรีนิยม (liberal theory) ที่เน้นย้ำความสำคัญต่อปัจเจกชน ทุนนิยม (capitalism) ตลอดจนผลพวงที่ตามมาต่าง ๆ ในเรื่องความสัมพันธ์ทางชนชั้นที่พัฒนาขึ้นมา รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อชีวิตของผู้คน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ว่านี้รวมเอาการเติบโตของการผลิตแบบโรงงาน การแบ่งชนชั้นและความสัมพันธ์แบบใหม่ทั้งหลาย การเติบโตขึ้นมาของชนชั้นผู้ใช้แรงงาน (ชาย) ที่มีจิตสำนึกตื่นตัวทางการเมืองและการขยายตัวของกรรมสิทธิ์ร่วมทางการเมืองที่ขยายออกไปสู่ประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ (และเป็นผู้ชาย) มากขึ้น (ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเงื่อนไขที่ทำให้สังคมวิทยาไม่มองว่า "คน" หรือ "มนุษย์" ก็ดี กรรมกรก็ดี นั้น มีทั้งผู้ชายและผู้หญิง – ผู้เรียบเรียง) ส่วนแ่งมุมที่อาจถือว่าเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ที่มีต่อผู้หญิง เห็นจะได้แก่การแยกระหว่างบ้านและงานมีเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับการแบ่งแยกการผลิตออกจากการบริโภค และการผลิตซ้ำ หรือการเจริญพันธุ์ (reproduction) ก็เพิ่มขึ้นด้วย พร้อมกันนั้นก็เกิดพัฒนาการของอุดมการณ์ที่ว่า 'ที่ทางของผู้หญิงคืออยู่ในบ้าน' (a woman's place is in the home) ผู้หญิงกลายเป็นกลุ่มคนที่ถูกโยนกับพื้นที่หรือปริมาตรสาธารณะ อันเป็นพื้นที่ของการเมืองและตลาดการค้า

เพราะเหตุนี้เองนักสังคมวิทยาทั้งหลายจึงพุ่งประเด็นความสนใจไปที่ปริมาตรหรือพื้นที่สาธารณะของรัฐบาลและสถานที่ทำงานต่าง ๆ และมองข้ามปริมาตรส่วนตัว

อันเป็นพื้นที่บ้านและความสัมพันธ์ในบ้านเรือนทั้งหลาย ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่า เกิดมีการแบ่งงานกันทำ ระหว่างปริมณฑลสาธารณะ (ผู้ชาย) กับปริมณฑลส่วนตัว (ผู้หญิง) และการแบ่งงานกันทำแบบนี้ถูกมองว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติที่มีรากฐานทางชีววิทยานั้นเอง ดังจะ เห็นได้จากข้อเขียนของ **ชาร์ลส์ ดาร์วิน** ที่เขียนไว้ว่า

ความแตกต่างสำคัญที่สุดในเรื่องพลังอำนาจทางปัญญาของทั้งสอง เพศ แสดงให้เห็นได้จากการที่ผู้ชายสามารถบรรลุถึงความมีชื่อเสียงสูงส่งได้ดี กว่าผู้หญิง ไม่ว่าจะในเรื่องอะไรก็ตามที่ ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะต้องการใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง เหตุผลหรือจินตนาการ หรือ...(แม้กระทั่ง - ผู้เรียบเรียง)...การใช้ผัสสะ (senses) ต่าง ๆ และการใช้มือ

(Darwin, 1871)

ข้อความข้างบนมีความหมายว่าไม่มีเหตุผลอะไรสำหรับสังคมวิทยาที่จะต้องอธิบายการ แบ่งแยกทางเพศสถานะ เพราะสังคมวิทยายอมรับชีววิทยาในฐานะคำอธิบายไปแล้ว ดังนั้น จึงไม่ มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเพศสถานะ แม้กระทั่งในฐานะที่เป็นตัวแปรของคำอธิบาย หรือไม่ จำเป็นต้องสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับการกดขี่และครอบงำผู้หญิงขึ้นมา ผลที่ตามมาคือทำให้ผู้หญิง 'ถูก ช้อน' ไว้จากการจ้องมองทางสังคมวิทยา (sociological gaze) ทั้งในเชิงทฤษฎี (theoretically) และในเชิงประจักษ์ (empirically)

ในทัศนะของนักสตรีนิยม สังคมวิทยาไม่เพียงแต่มองข้ามเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น แต่มอง ข้ามปริมณฑลหรือพื้นที่ส่วนตัวอันเป็นพื้นที่ที่ความสัมพันธ์ในบ้านเรือนเกิดขึ้นด้วย ดังนั้น เรื่องราว ต่าง ๆ อันเป็นจุดสนใจหรือมีความสำคัญต่อผู้หญิงจึงไม่ถูกนำมาสร้างเป็นทฤษฎีและทำการ ศึกษาวิจัย ยิ่งไปกว่านั้นสังคมวิทยายังล้มเหลวที่จะพัฒนาเครื่องมือในการวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่จะ สามารถนำไปใช้เพื่อทำความเข้าใจปริมณฑลสาธารณะและส่วนตัว และความสัมพันธ์ระหว่าง สองปริมณฑล ซึ่งเปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ผู้ชายถูกมองว่าอาศัยอยู่ในทั้งสองปริมณฑล และเป็นผู้เชื่อมโยงพื้นที่ทั้งสองเข้าด้วยกัน ผู้หญิงกลับถูกมองว่าอาศัยอยู่เฉพาะในพื้นที่ส่วนตัว เท่านั้น แม้กระทั่ง ในกรณีที่พวกเขาออกไปทำงานหารายได้นอกบ้านก็ตาม ผลที่ตามมาคือคำ อธิบายต่าง ๆ ทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติหรือท่าทีและพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ชายส่วน ใหญ่แล้วมักมีพื้นฐานอยู่บนตำแหน่งที่ต่าง ๆ ของผู้ชายในโลกสาธารณะ (เช่น วางอยู่บน พื้นฐานเรื่องชนชั้นทางสังคม ตัวอย่างเช่นการเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำทางการเมือง หัวหน้าหน่วยงาน ฯลฯ) แต่พอมาถึงทัศนคติ ท่าทีและพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้หญิงกลับถูกอธิบายโดยอ้างถึง **บทบาทในปริมณฑลส่วนตัว** เช่น บทบาทของภรรยาและแม่กับชีววิทยาของผู้หญิงเป็นต้น อนึ่ง เรา

มักจะเห็นว่าในทางสังคมวิทยามักพูดว่าผู้ชายมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของภรรยา แต่สังคมวิทยามักไม่ค่อยเห็นว่าผู้หญิงมีอิทธิพลต่อสามี เช่นนี้เป็นต้น

นักสตรีนิยมได้โต้แย้งมาโดยตลอดว่า บรรดาทฤษฎีและการวิจัยทั้งหลายทั้งปวงที่มองข้ามประสบการณ์ของผู้หญิงซึ่งเป็นกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรและมองข้ามปริมาณทศส่วนตัวอันเป็นพื้นที่ของความสัมพันธ์ในบ้านเรือนนี้ นอกจากจะเป็นทฤษฎีที่ไม่เพียงพอที่จะเข้าใจโลกและสังคมมนุษย์แล้ว ยังมีลักษณะเพศนิยม (sexist) อีกด้วย สิ่งที่นักสตรีนิยมเห็นว่าจำเป็นต้องมี คือ สังคมวิทยาที่ตรวจสอบหรือศึกษาวิจัยและสร้างทฤษฎีต่าง ๆ บนปริมาณทศส่วนเหล่านี้ พร้อมกันนั้นก็ ต้องปฏิบัติต่อระบบเพศ/เพศสภาวะอย่างให้ความสำคัญพร้อมกันไปกับเรื่องของชนชั้น ความเป็นชาติพันธุ์ (ethnicity) “เชื้อชาติ” (race) สภาวะแห่งความพิการ (disability) และอายุ หนึ่ง ในขณะที่นักสังคมวิทยาเห็นว่าทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ เช่น การแบ่งทางชนชั้น อาชญากรรม ความสำเร็จ หรือล้มเหลวทางการศึกษาโดยมีพื้นฐานการอธิบายอยู่บนความแตกต่างทางชีววิทยาว่า ทฤษฎีเหล่านี้ไม่เพียงพอหรือไม่ก็เป็นทฤษฎีที่ผิดก็ตาม แต่พวกนักสังคมวิทยาก็ยังคงใช้ทฤษฎีเหล่านี้ต่อไปในการอธิบายบทบาทของผู้หญิงในปริมาณทศส่วนตัว เข้าทำนอง”ปากว่า ตาขยิบ” หรือ “เกลียดตัวกินไข่” อะไรทำนองนั้น ฉะนั้น นักสตรีนิยมจึงต้องลุกขึ้นมาท้าทายสังคมวิทยาอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ผลของการท้าทายนี้ อย่างน้อยก็ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นมาในสังคมวิทยาแบบอังกฤษ (Anglo-Saxon sociology) กล่าวคือมิติมุมมองของผู้หญิงได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญในปัจจุบันมากกว่าในอดีต แต่กระนั้นก็ตามยังมีบางพื้นที่ในสังคมวิทยาที่มีมิติมุมมองของนักสตรีนิยมไม่ได้รับการยอมรับ แต่บางพื้นที่หรือบางเรื่อง ก็มีผลกระทบอยู่บ้าง บางพื้นที่ก็มีการรื้อแล้วสร้างขึ้นมาใหม่ (reconstructed) ก็มีเช่นกัน ดังจะยกให้เห็นเป็นตัวอย่างดังนี้

1. พื้นที่หรือเรื่องราวในสังคมวิทยา (อังกฤษ) ที่มีมิติมุมมองของนักสตรีนิยมยังไม่ถูกนำเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระแสหลักคือ เรื่องชนชั้นทางสังคมและการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม (social class and stratification) สังคมวิทยาแห่งการเปลี่ยนแปลง (the sociology of transformation) โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดในยุโรปตะวันออก-ยุโรปกลาง ลัทธิชาตินิยม และทฤษฎีสังคม
2. พื้นที่หรือเรื่องราวในสังคมวิทยาที่มีมิติมุมมองของนักสตรีนิยมเข้าไปมีผลกระทบอย่างสำคัญ ได้แก่ สังคมวิทยาสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บ สังคมวิทยาครอบครัว สังคมวิทยาว่าด้วยอาชีพต่าง ๆ (the sociology of the professions) สังคมวิทยาว่าด้วยงาน (the sociology of work) สังคมวิทยาการศึกษา สังคมวิทยาว่าด้วยอาชญากรรมและความเบี่ยงเบน สังคมวิทยาว่าด้วยอายุและเส้นทางชีวิต (the sociology of age and the life course)

3. พื้นที่หรือเรื่องราวในสังคมวิทยาที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด หรือถูกรื้อแล้วสร้าง (reconstructed) จากมิติมุมมองต่าง ๆ ของนักสตรีนิยมได้แก่ เพศวิถีกับร่างกาย (sexuality and the body) อัตลักษณ์กับความแตกต่าง (identity and difference) สังคมวิทยาว่าด้วยทัศนะ กับ วัฒนธรรม (visual and cultural sociology) และสังคมวิทยา (เช่น ทัศนศิลป์, ภาพโฆษณา, ภาพยนตร์, โทรทัศน์ – ผู้เรียบเรียง) เรื่องชุมชนกับการร่วมกันดูแล (sociology of community care) เป็นต้น